

**Izajás próféta sorai a
karácsonyi görögkatolikus
zsolozsmában**

A karácsony esti zsoltosmában pap énekli gyertyával a kezében:

„Velünk az Isten, értsétek meg nemzetek, és térjete meg, mert velünk az Isten!”

**„Halljátok minden távol föld, hatalmasok térjete meg,
fegyverkezzetek bár, le fogtok győzetni,
övezétek föl magatokat, le fogtok győzetni.
Tartsatok bár tanácsot, meghiúsul az,
összatok parancsot és nem lesz meg az – mert velünk az Isten.”**

Kr.e. a VIII. században Izajás próféta azt látja: a zsidó király, Ácház és befolyásos emberei az ország megtámadása idején a fegyverekben, a politikai szövetségben, az emberi ügyeskedésben bíznak, s nem az igaz Istenben. A királyi udvarba is bejáratos Izajás próféta keményen leszólja az emberi teljesítményben bízó magatartást: „meghiúsul az”.

Azok az emberek pontosan olyanok voltak, mint mi: emberiek. Ma is megtörténhet, hogy minden reményünket az EU-ba, egy pártba, vagy éppen egy orvosba, egy munkába, a pénzbe, az emberi technikába, az ügyeskedésbe, a jó kapcsolatainkba vagy éppen önmagunkba vetjük. Képesek vagyunk messianizálni emberi dolgokat, minden jót, boldogságot, békességet azoktól várva.

Pedig Isten olykor engedi, hogy ezek az emberi támaszok teljesen összetörjenek. Engedi, hogy kiszolgáltatottan a padlóra kerüljünk, engedi összetöretni evilági reményeinket, és kicsit vagy nagyon, önmagunkat is. Engedi keresztre feszülnünk, ahol nincs semmilyen *emberi* segítség.

Aki volt már ilyen helyzetben, az tudja: ha ilyenkor mégis kinyújtjuk a kezünket, akkor Isten megment és felemel. *Aki ilyen helyzetben megtapasztalta, hogy bármi és bárki hagy is ott, de az emberszerető Isten nem, az rendkívül mély hívővé válhat.* A gödör alján, összetörve az emberi reményektől olyan erőt, életet, szeretetet, segítséget tapasztalt meg, melynek intimitását talán soha senkinek nem mondta el. Úgy válunk legbelül ilyenkor hívővé, amit senki felé nem tudunk pontosan megindokolni, de senki el sem veheti tőlünk. S talán ekkor értjük meg, hogy „pont ezeken kellett átmennünk”, hogy Isten miért is engedheti olykor az emberi támaszok teljes összetörését.

**„A ti félelmetek szerint nem félünk és nem rettegünk.
A seregek Urát, őt tartsátok szentnek, ő legyen a ti félelmetek,
Ő legyen rettegésetek és ő nektek szentelésekre leszen.
És én várom az Urat és őreá fogok várni.
Íme én gyermekeim, kiket nekem az Úr jelül adott – mert velünk az Isten.”**

A világ félelmei képesek minket is magukkal ragadni, s mélyek szeretnek megrettenteni minket. Meg akarnak rettenteni minket a környezeti élővilág félelmetes híreivel, az EU, a gazdaság, a politika szorongásaival, vagy éppen járványokkal, terrorral – s ha ilyen híreket hallunk, valóban képesek vagyunk meg is rettenteni. Mintha a vészjósló hírek terjesztése hatalmat jelentene, s mintha mi valami ősi *elementáris*

erővel megremegnének a rossz hírek hallatán. A próféta szerint egyenesen „isten keze ragadja meg”, hogy ne féljen a nép félelmei szerint, ne járjon azon az úton, melyen az akkori nép járt. Az Úr keze egyszerre megszabadít valamitől (a pogányok félelmeitől), de fel is emel egy másik szintre, ahol nagyobb örömök, kihívások és félelmek állnak. A filozófus Kierkegaard szerint a keresztények félelme egészen más, mint a pogányoké. A keresztények számára a pogányok félelmei nevetségesek, sőt, szinte tréfák, ahogy egy felnőtt számára is játékok a gyerekek félelmei. A keresztény nem attól fél, hogy megrövidül e világban, hogy anyagilag vagy egészségében megkopik, hogy olykor kihasználják, hogy egy-egy út választásával sok más dolgot elveszít, hogy nem nyerhet meg mindent.

A keresztények félelme az igaz Isten félelme, s a „félelem” biblikusan „hódolatteljes tiszteletet” jelent. A keresztény tudja: az élet legsúlyosabb tétje (és ezért igazi félelme), hogy legjobb önmagunkat elveszíthetjük – nem az, hogy egy-egy dolgot, vagy részterületeket elveszítünk. Az igazi tét a legjobb önmagunk, az igazi (és ezért boldog) önmagunk megnyerése ill. elvesztése, melynek ítélete ráadásul örökre szól. Kierkegaard egyenesen félelmetesnek nevezi az ember eme nagy szabadságát: szédítően nagy lehetőség, hogy az egyetlen drága életünkben kivé tesszük önmagunkat, szabadságunkkal mit választunk, tudunk-e igazi önmagunk maradni a jó és a rossz dolgainkban is.

Izajás próféta bátorítja az akkori és a mai kor emberét is: az igaz Isten iránt legyünk félelemmel-hódolattal, és ő megszentel minket. Ő nem enged elveszni minket. Ám a próféta megvallja: lepecsételi ezt a reményét az utódok számára, azaz nekünk is, mert a kortársak nem nagyon értik. A próféta az Úrra vár, aki elrejti arcát az akkori zsidók elől. Saját magát és gyermekeit isteni jelnek tartja az emberek között. Szavai, tettei, szeretete és szenvedései is önmagán túlmutató jelek. Az igaz Istenre mutatnak: tőle várjon mindenki útmutatást, ne emberi jelekből, főleg ne jósoktól, babonától. A keresztények számára Krisztus a jel: milyen sokan keresik a jeleket a véletlenekben, életük túlexponált eseményeiben, a babonákban. Pedig *Isten felülmúlhatatlan jele maga Krisztus*: aki jelet akar, az olvassa az evangéliumot, énekelje a szertartások himnuszait, tanuljon nehéz hittant, járuljon szentségekhez. Krisztusnál keresse élete vezérfonalának jeleit.

„A nép, amely sötétségben jár vala, nagy világosságot látta, a halálárnyék tartományában lakóknak világosság támadta”

A testi sötét is veszélyes, ám a lelki még veszélyesebb. A lelki sötétben rossz döntéseket hozunk, bolyongunk, sérüléseket adunk és kapunk, esetleg lecövekelünk, sőt, talán soká vesszük észre, hogy éveket töltöttünk lelki sötétben. A lelki sötét észrevehetőlenebb és tartósabban hat. Nehezebb gyógyítani. Platón leírja barlang hasonlatában: talán sokan élünk a barlang homályában, ám némelyek kijuthatnak a napfényre, s felvezethetik a többieket is. Ott valódibb a fény és valódibbak a döntések. Persze Platón is leírja: akik egész életüket a barlang homályában töltötték, azoknak talán nem is kell a napfény, sőt, akár mérgesek lehetnek, ha napvilágra akarnánk hozni őket. János is leírja az evangéliuma elején: a Világosság a világba jött, de a világ nem fogadta be – már Betlehemben sem, s későbbi életében sem nagyon. A lelki világosságért nem csak a külső világban kell megküzdeni, hanem saját magunkban is.

Mégis van egy különbség Platón barlanghasonlata és az evangélium között: míg az előzőnél csak emberek kis csoportja jut el a megvilágosodásig, s próbálja a többiek felhívni-feltuszkolni a napvilágra, addig *karácsonykor maga a Nap száll alá* – alázatos kenőzissal, szerető meghívással. *A karácsony a hídverés ünnepe Isten és ember között.* A bűn a szeretet szakadékát okozza. Szakadék lesz Isten és ember, s ezért ember és ember között is. Ezt a szakadékot önerőből nem tudjuk feltölteni. Egy másik próféta, Keresztelő János ígérte, hogy a messiási időkben minden szakadékot feltöltenek: maga Isten tölti fel az elszakító szakadékot. Krisztus egész életműve a „bűnök bocsánatára” történik: a születése, az emberi fejlődése, tanítása, gesztusai, szimbólumai, kereszthalála és feltámadása is mind-mind a bűnök bocsánatára történik, azaz a szakadék betöltésére. Milyen megrendítő hallani újra és újra az eucharisztikus Liturgián: „ez a kenyér megtöretik, ez a vér kiontatik a bűnök bocsánatára” – azaz a szakadék feltöltésére. Minden Liturgián folytatódik a szakadék feltöltése.

Krisztus világossága mindenhová bevilágít. Sokféle homály, sötét tud ránk telepedni. A létfenntartás, a betegség, a gyász küzdelmeinek sötétje. A választások, az eldöntések, elhatárolások, a vágások nagy homályai. Az igazságtalanság, a megalázottság, az erőszak, a kihasználás igazságtalan árnyékai. A kilátástalanság, a megtörtség, a bűn, a szomorúság élettelen, hideg sötétjei. Az örömhír az, hogy *a sötét már soha többé nem abszolút sötét.* Krisztus a vállára vette a gondunkat: az ő vállán nyugszik az életünk, a keresztünk, a gondviselésünk. S karácsony estéjén már előre, a Kisdéd vállán látjuk életünk nagy terheinek keresztjeit is. Krisztusban világosság támadt, és legyünk bármilyen sötétben, a halál árnyékában, az Ő megváltó fényét nem lehet elvenni tőlünk. A sötét nem abszolút.

Majd az utolsó vacsorán imádkozik értünk: de nem azt kéri az Atyától, hogy vegyen ki minket a világból, hanem hogy szabadítson meg a gonosztól – azaz az abszolút sötétől. A keresztényeket is eléri ugyanazon sötétek, betegségek, gyász, bántalmazás, igazságtalanságok – Krisztus sehol nem ígérte, hogy egy „burában” megőrzi a keresztényeket a világ rosszaságaitól. Azt viszont megígérte, hogy velünk lesz a világ végezetéig, s ha hiszünk benne, a pokol kapui (a sötét, a szeretetlenség, a reménytelenség) sem vesznek erőt rajtunk – mert velünk az Isten.

„mert Kisdéd született nekünk és Fiú adatott nekünk – mert velünk az Isten.”

Izajás próféta unszolja Ácház királyt, hogy kérjen jelet az Úrtól, abban bízson, ne az emberi-politikai-katonai ügyeskedésben. Ácház vonakodik jelet kérni, mert talán akkor arra kellene hagyatkoznia. Izajás szerint mégis kap jelet: egy fiút. Ácház saját fia lesz a jel: ahogy egy gyerek a jövő, az élet, a folytatás jele, úgy Ácház is bízson Isten jövőjében, a hagyományos vallás folytatásában, a hit ígéreteiben. *A gyerek egy gyöngye és nem tolaikodó jel: nagy hit kell ahhoz, hogy fegyvercsörömpölés közepette az ember mégis Istenben bízson.*

S Izajás tekintete ekkor már messzire tekint: „Íme a szűz, fogan, és fiút szül, és Emmánuelnek nevezi el – velünk az Isten.” Izajás olyan jövendölést pecsétel le, amit csak 700 évvel később kezdenek megérteni a keresztények. Amiként lehetetlen, hogy a szűz fiút szüljön, pont úgy lehetetlen, hogy Isten és ember szakadékát önerőből feltöltsük. Maga Isten ad jelet, maga Isten kezd, maga Isten ellenállhatatlan hatalma teszi meg a döntő lépést. A csodálatos foganás és szülés isteni jel: bármilyen gyöngének tűnik

is, bízunk csak abban. Isten nem jött hatalommal és erővel, hanem mustármagként. Olyan kicsiként, akit könnyű visszautasítani, semmibe venni, s nagyon nehéz hinni a hatalmában. Istenre ez ma is jellemző: a lelkiismeretünkben gyöngé hangként halljuk, nehéz hinni benne, könnyen elnyomható és félreállítható. Aztán ha hiszünk a gyöngének tűnő isteni hangnak, akkor csodadolgokra képes: a mustármagból, a gyöngé hangból csodálatos gyümölcsök teremnek.

**„kinek vállán vagyon a fejedelemség,
és az ő békességének nem lesz vége.
És hivatik az ő neve a Nagy Szövetség Angyalának,
Csodálatosnak, Tanácsadónak,
Istennek, Erősnek, Békesség Fejedelmének,
A Jövendőiség Atyjának – mert velünk az Isten.”**

Ahogy nagy neveket adtak az egyiptomi, majd a római uralkodóknak is, Izajás is megjövendöli a Kisded nagy címeit, nagy neveit. *Istennek eme nevei szövetséget, békességet jelentenek az ember felé.* Isten nem személytelen természeti erő, nem is lelketlen filozófiai abszolútum. De nem kiismerhetetlen és teljességgel felfoghatatlan Titok sem, akiről csak a negatív teológia tagadásával beszélhetnénk. Akiről minden evilági jelzöt csak tagadni kellene. *Van valódi tudásunk róla, van valódi kapcsolatunk vele* – ha a szakadékot Isten hatékonyan áthidalja, ne üzzük vissza a teljes felfoghatatlanságba! Akkor a szakadék hatékony átlépést tagadnánk. Már most lehet valódi tudásunk és kapcsolatunk.

A színelátás elkezdődött.